

OSMO TIILILÄN TEOLOGIAA XVIII Väinö Hotti

Teh.VHn

(nettikuva)

TIMO JUNKKAALA

Tietoja

Kuvaus

Timo Junkkaala on teologian tohtori ja Helsingin yliopiston dosentti kirkkohistorian alalla. Hän jäi eläkkeelle Suomen Raamattuopiston toiminnanjohtajan tehtävästä 1.5.2015, mutta toimii yhä Perusta-lehden päätoimittajana. [Wikipedia](#)

Synty: 22. lokakuuta 1948 (ikä 75 vuotta), [Helsinki](#)

Kirjat: [Osmo Tiililä-- protestantti](#), [Oikein väärin ymmärretty Luther](#),

(nettikuva)

OSMO TIILILÄ

Tietoja

Osmo Antero Tiililä toimi Helsingin yliopiston dogmatiikan professorina 1939–1967. Hän oli paitsi professori ja tutkija myös tuottelias kirjoittaja ja suosittu kristillinen puhuja, joka kokosi suuret kuulijajoukot. Hänen kiinnostuksensa tutkijana suuntautui erityisesti herätysliikkeisiin. [Wikipedia](#)

Synty: 3. maaliskuuta 1904, [Tampere](#)

Kuoli: 16.joukuuta 1972, [Helsinki](#)

Kirjat: [Elämäni ja kirjani](#), [Syvällä kulkee väkevä virta: valitut runot](#), [Antti J. Pietilä: kiistelty kirkonmies](#)

Timo Junkkaala, Osmo Tiililä - protestantti (PerusSanoma Oy 2004, s.828).

Rakkaus Jumalan kansaan (Väinö Hotti)

Uskovien sydämissä käydään veristä taistelua KAHDEN RAKKAUDEN (ekklesia- ja lahorakkauden) välillä! Osmo Tiililä oli taistelija. Käytännöllisesti katsoen **koko hänen elämänsä oli taistelua**. Hän olisi lahjakkaana ja korkeasti koulutettuna miehenä voinut valita huolettoman elämän kuten moni hänen aikalaisistaan. Hän olisi voinut nauttia kaikista **vihreän oksan** tuomista eduista. Hän olisi voinut mennä myötävirtaan kuten useat tohtorit ja professorit hänen rinnallaan, mutta hän valitsi toisen tien. Ehkäpä hänellä oli **taivaallinen näky** kuten aikoinaan Paavalilla, näky, josta hän ei koskaan päässyt irti: "**Sentähden, kuningas Agrippa, minä en voinut olla tottelematta taivaallista näkyä**" (Apt.26:19).

”Tiililä olisi voinut valita maailman lasten ystävyiden ja stressittömän elämän heidän kanssaan. Hänen ei olisi tarvinnut valittaa yksinäisyyttä; **jos hän olisi valinnut tämän maailman seurapiirit**. Mutta hän valitsi toisin. Hän valitsi **Jumalan lasten ystävyiden** ja heidän korpitaipaleensa. Hän oli rakastunut Jumalan kansaan, kuten **Mooses**:

"Uskon kautta kieltäytyi Mooses suureksi tultuaan kantamasta faraon tyttären pojan nimeä. Hän otti mieluummin kärsiäkseen vaivaa yhdessä Jumalan kansan kanssa kuin saadakseen synnistä lyhytaikaista nautintoa, katsoen "Kristuksen pilkan" suuremmaksi rikkaudeksi kuin Egyptin aarteet; sillä hän käänsi katseensa palkintoa kohti" (Hebr.11:24-26).

Osmo Tiililä oli yksinäinen taistelija. *"Ystäväs` ei sua ymmärrä, vihamiehes` ei senkään vertaa."* Hän jaksoi taistella ilman inhimillisiä tukia. Varmasti häneen sattui kipeästi - ei vain varsinainen vihamielinen arvostelu - vaan uskovien puolelta tulematta jäänyt tuki – jäätävä viima. Ja mikä pahempaa, ”selkään puukottajia” saattoi löytyä ystävienkin joukosta: **"Ja jos häneltä kysytään: `Mitä ovat nuo haavat sinun rinnassasi?" vastaa hän: "Ne lyötiin minun ystäväini huoneessa`"** (Sak.13:6).

Taistelun painopisteet

Professori Osmo Tiililän **kirkkotaistelu** kulminoituu **kahteen** peruskysymykseen: **ONKO KANSANKIRKKO EKKLESIA?** ja **MIKÄ ON RAAMATUSSA OLEVIEN EKKLESIAA KOSKEVIEN SÄÄNTÖJEN SUHDE KANSANKIRKKOON?** Tiililän vastaus ensimmäiseen kysymykseen oli selvä: Kansankirkko ei ole sama kuin Kristuksen seurakunta. **Kolmen kehän opinkin mukaan vain pieni osa kansankirkon jäsenistä kuuluu ekklesiaan.** Tiililällä kansankirkon hyväksyminen lähti siitä, **että kirkon hallintavalta oli tämän ryhmän käsissä; tämä oli ELÄMÄN JA KUOLEMAN KYSYMYS!** Osa kirkon jäsenistä oli tässäkin Tiililän kanssa eri mieltä. Jo pelkkä jako ”vuohiin ja lampaisiin” on muutamille kauhistus. **Lisäksi käsityksellä, jonka mukaan kasteessa tullaan Jumalan lapsiksi (saatanallinen valhe), on kirkossa laaja kannatus.**

Toisen kysymyksen kohdalla **Tiililä pyrki soveltamaan pientä vähemmistöä, ekklesiaa koskevia Raamatun säädöksiä koko kirkkoon:** koko kirkkoa tulisi hallita ykköskehästä (ekkesiasta) ja sen peruskirjasta Raa-

matusta käsin. Tämä on demokratian kannalta (psykologisesti, humanistisesti ja sosiologisesti) luonnotonta ja aivan kestämatön tilanne: pieni vähemmistö dominoi koko kirkkoa omilla säännöksillään. **Tilanne on sama jos saamelaisvähemmistö sanelisi koko Suomelle säännöt.** Ohjeet ekklesiavähemmistön hallinnasta kirkossa Tiililä oli perinyt **arkkipiispa Gustaf Johanssonilta.**

Tosin kirkon johto myös lähtee periaatteesta ”yksin Raamattu”, mutta käytännössä Raamattu vesitetään ja siltä viedään ohjeellinen arvo siten, että loppupeleissä ”**jokainen tulee omalla uskollaan autuaaksi**”. On selvää, ettei tästä löydy tippaakaan ”loogisuutta”. **Tiililä vaati, että Raamattua on kirkossa tulkittava kuten ekklesia sitä tulkitsee:** Raamattu on erehlymätöntä Jumalan ilmoitusta. Oli selvää, ettei kirkon enemmistö johtajineen voinut lähteä Tiililän viitoittamalle linjalle. Mutta sillä ei myöskään ollut rohkeutta sanoa suoraan Ei; **se pyrki neuvottelemaan ja kiemurtelemaan.** Ehkä professori saadaan narutettua kompromissiin. Tiililän oppiin suostuminen merkitsisi sitä, **että suuri osa kirkon jäsenistä olisi tällöin leimattu lavean tien kulkijoiksi.** Tämä taas tietäisi kansankirkon tuhoa. Jo kirkon johtajien **itsesuojeluvaisto pakotti torjuvalle kannalle.** Jouduttiin törmäyskurssille. Kirkon johdolla ei ollut paljon liikkumavaraa. Tiililä asetti kirkon kiusallisen valinnan eteen. Kirkko tyrmäsi Tiililän linjan – tosin erittäin kohteliaasti ja hienovaraisesti ikään kuin anteeksipyydellen. Tiililän **profeetallinen esiintyminen** oli kirkolle todellinen ongelma. Molemmilla kiistan osapuolilla oli ”liian paljon” pelissä. Vastakkain olivat kansankirkko ja Tiililä ”raamattuineen”!

Tiililän väärä ratkaisu

Kun kävi selväksi, ettei kansankirkko ole ekklesia, Tiililän olisi pitänyt valita toinen tie. Hänen olisi pitänyt valita yhteisö, jossa ekklesian sääntöjä voidaan kitkatta ja perusteellisesti noudattaa ja toimeenpanna. Hänen olisi pitänyt valita yhteisö, jossa uskovat eivät olisi vain siruna kengässä, pieneenä vähemmistönä, vaan todellisina vallankäyttäjinä ja suunnan määrääjinä. **Tiililän olisi pitänyt lähteä perustamaan uutta raamatullista yhteisöä.** Miksi hän ei tehnyt niin? **Oliko uskovien tuki liian heikko? Herran seurakunta ei ymmärtänyt Tiililän ylhäältä saatu virkaa ja HERRAN KANSAN ETSIKKOAIKAA! Osmo Tiililä jätettiin yksin!**

Turha taistelu?

Tiililä taisteli esimerkillisesti itseään säästämättä. **Hän taisteli saattaakseen ekklesian periaatteet (Raamatun) voimaan kansankirkossa.** Mutta pienen vähemmistön edustajana **hän taisteli tuulimyllyjä vastaan**, mutta vastustaja oli ylivoimainen: Daavid-vastaan Goljat! Hänellä ei ollut mitään mahdollisuutta voittoa. Jos Tiililä olisikin saanut voiton, pitkän matkan juoksussa kansanvalta olisi kuitenkin mitätöinyt sen. **Tiililä ei varsinaisesti vaatinut vallansiirtoa kansalta ekklesialle, mutta hän oli patistamassa kansankirkon suurta enemmistöä Raamatun ruotuun!** Hänen päämääränsä oli oikea ja jalo. Mutta hän syyllistyi pahaan arviointivirheeseen vastustajan voimavarojen suhteen. **Samaan virheeseen syyllistyvät myös ne aikamme uskovat, jotka Tiililän tavoin pyrkivät saattamaan voimaan Raamatun periaatteet kansankirkossa; turha taistelu.** Tiililän taistelu oli tässä mielessä ”tyhmä taistelu”. Tuulimyllyjä vastaan käytetyt voimavarat olisi pitänyt suunnata **uuden kirkon perustamiseen.**

Kansankirkosta ei tule raamatullista, vaikka sen VOISSA PAISTAISI!

Alkuseurakunnassa tuntematon

Lienee sanomattakin selvää, ettei Tiililän aikainen taistelutilanne ollut alkuseurakunnassa mahdollinen. Alkuseurakunnan voimasuhteet olivat 9-1 -uskovien hyväksi, kun tilanne kansankirkossa on kääntynyt päinvastaiseksi. Tämä ei suinkaan merkitse sitä, että uskovia oltaisiin aina seljättämässä. Kansankirkossa on normaalia ”rauhanomainen rinnakkaiselo”. Yleensä voimatoimia on tarvinnut käyttää harvoin; uskovia on ollut helppo jujuttaa ja jymäyttää. Tiililällä oli paitsi erinomainen näköalapaikka, myös (ainakin teoriassa) suurenmoinen vaikutusmahdollisuus!

*”Sellaisissa kohdissa, joissa näyttää olevan ristiriitoja Raamatun ja Lutherin välillä, ei luterilainen kirkko luonnollisestikaan voi ratkaista asioita Lutherin eduksi Raamattua vastaan. Se ei ole sidottu Lutherin auktoriteettiin, vaan **Raamatun auktoriteettiin**” (Osmo Tiililä, Kristilliset kirkot ja muut yhteisöt, s,224).*

”Koska se (kirkko) ei ole, kuten Rooma opettaa omastaan, *sine macula et ruca*, sen on alati tarkistettava kulkutietään: *ecclesia semper reformanda est* (emt. s.262).

(nettikuva)

Lehtori ja seurakuntaneuvos Raili Vihonen

Syntynyt 5.1. 1921, Helsinki

Kuoli 14.4.2005, Helsinki

Vihonen suoritti *sacri ministerii candidatus* tutkinnon 1947.

”Marraskuun 7. päivän Kirkko ja kaupunki - lehdessä oli toinenkin kirjoitus, joka loukkasi Tiililää. Siinä käsiteltiin uskonnollista kirjallisuutta. Raili Vihosen mukaan Tiililä oli osoittanut juuri tätä kirjoitusta sanoessaan: ”Tällaisesta kirkosta minä eroan.” Kirjoituksessa todettiin, että toimitukseen tulee paljon uskonnollista kirjallisuutta, joka jää hyllyyn siksi, ettei se kiinnosta arvostelijoita, koska ne sisältävät vain tuhansia kertoja toistettuja ajatuksia, kuluneita fraaseja ja kirkollista slangia. Erikseen kirjoittaja mainitsi tunnetun hengenmiehen, jonka tuotannossa määrä on korvannut laadun ja jolla on ikävä tapa tuoda persoonallisia riitoja vakavaan keskusteluun. Jos lukijalle ei vielä ollut käynyt selväksi, ketä kirjoittaja tarkoitti, asia varmistui pian. Kirjoittaja jatkoi, ettei ”korkea teologi” saa sillä tavoin peittää sanottavaansa sanatulvaan ja että ”kirkon kriisistä” puhutaan paljon, mutta tuskin on kysymys muusta kuin yksityiskohtia koskevista erimielisyyksistä...” (608-609) ...

Jälkikaikuja

Osmo Tiililän ero kirkosta herätti suurta huomiota, sekä Suomessa että ulkomailla. Tiililä oli arvostettu kirkonmies yli kaikkien uskonto – ja yhteiskuntarajojen.

*Kotimaa otsikoi pääkirjoituksensa 13.11.1962 räväkästi **Ulstadius ja Achrenius**. Päätoimittaja Aarre Lauha kirjoitti historian aikana esiintyneestä kirkon kritiikistä. ”Ulstadius pysyi loppuun asti eristäytyjänä ja kirkon vikoilijana. Hänen toiminnastaan ei jäänyt kirkon ja kansan elämään mitään pysyvää vaikutusta.” Achrenius palasi kirkkoon ja hänestä kasvoi rakentava uudistaja...” Tiililää loukkasi rinnastus radikaalipietisti Lauri Ulstadiukseen, joka 1600-luvun lopussa aiheutti skandaalin Turun*

tuomiokirkossa repimällä vaatteitaan ja huutamalla, että kirkko on baabel (609).

”Uusi Suomi julkaisi 14.1.Tiililän kirjoituksen, jossa hän korosti, että kirkon suurin vaara on **ikäisyssanomien syrjäyn jääminen** kaikenlaisen muun tärkeän kustannuksella. Hän sanoi, ettei väheksy kirkon pyrkimystä seurata aikaansa ja tehdä sosiaalista työtä, mutta kirkon tulisi muistaa, ”**ettei Vapahtaja tullut järjestelemään meidän naapuruussuhteitamme**” (609-610).

Piispojen reaktiot

(nettikuva)

ILMARI SALOMIES

Toimituksen kokoamassa kirjoituksessa julkaistiin arkkipiispan lausunto. **Salomiehen** mukaan tapaus oli monessa mielessä valitettava. Hän vakuutti, että Tiililän huolenilmauksia ja kannanottoja oli kirkossa vuosien aikana **kuunneltu tarkkaan**. Arkkipiispa arveli niiden myös vaikuttaneen. Sitä valitettavampana hän piti sitä, ettei Tiililä pitänyt mahdollisena jatkaa toimintaansa kirkossa” (610).

(nettikuva)

EELIS GULIN

”Tampereen piispa **Eelis Gulin** kirjoitti myös heti ja vetosi Tiililän vanhempiin, etteivät nämä olisi ymmärtäneet tämän kirkosta eroamista. ”Minäkään en ymmärrä, ja siksi tahdon sanoa, että voit liittyä takaisin tähän monella tavalla raihaaseen, mutta silti sanomattoman rakkaaseen kirkkoomme, josta pikapäissäsi olet eronnut.” Gulin kirjoitti, että Tiililä **voi katua ja pyytää anteeksi erehdystään**, joka Gulinin mukaan on siinä, että Tiililä oli ”yksinkertaisen kansan edessä tahtonut saattaa senkin arvostelemaan kirkonmiehiä” (613).

(nettikuva)

MARTTI SIMOJOKI

”**Martti Simojoen** mukaan arvostelu oli kirkolle **tarpeellista** ja sen edessä on kysyttävä, ”mitä se meille merkitsee ja mihin se meitä velvoittaa”...

(nettikuva)

OLAVI KARES

Olavi Kares ihmetteli, mitä Tiililä tarkoitti sanoessaan, että toivoi eronsa hillitsevän kirkkoon kohdistunutta arvostelua. Kares arveli tapahtuman vaikuttavan juuri päinvastoin. **Kirkosta erosta iloitsevat lahkot ja kirkon viholliset ...**

(nettikuva)

OSMO ALAJA

Osmo Alaja totesi, että eroaminen kirkosta on **voimakkain protesti, jonka kirkon tilasta huolestunut voi esittää.** Hän jatkoi, ettei kuitenkaan ymmärtänyt näin radikaalin ratkaisun tarpeellisuutta.. Kirkon jäsenenä Tiililällä olisi Alajan mielestä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa...

(nettikuva)

O.K.HELIÖVAARA

”O.K. Heliövaara totesi, että kirkon jäsenenä Tiililän julistuksella olisi laajempi kantavuus kuin kirkon ulkopuolella” (610).

OSMO TIILILÄN TESTAMENTTI:

YKSIN USKO – YKSIN KRISTUS – YKSIN ARMO - YKSIN RAAMATTU JA – YKSIN EKKLESIA!